

Инна НАЧАРОВА

ЛИНИЯТА НА ЖИВОТА

Това беше чудесна разходка. Главата се замаиваше от извивките на планинския път. При Света Варвара Зиначка помоли шофьора да спре. Христо беше внимателен към пътниците. Разказваше весели истории за туристи, подчертавайки ги с исторически пояснения. С удоволствие се разприказва за съвременната политика, съжалявайки за добрите стари времена и ругаейки Европейския съюз, по чиято вина в България се продавали гръцки домати, а не родни. Макар че Европейският съюз няма нищо общо с това. Зиначка му кимаше в знак на съгласие и си спомняше вкусните български конфитюри и паприкаш по рафтовете на съветските магазини. „Света Варвара” се оказа миниатюрен хотел с минерален басейн на мястото на природния източник с името на българска девойка, която е приела християнството по време на тежкото турско робство. „Света Варвара” – това е началото на българското мюсюлманство в красивите Родопи. Различията са се стопили през вековете, но местните винаги знаят, че ако градът се е образувал от няколко селца, то от мюсюлманската страна в кафененцата винаги ще ти приготвят отлично агнешко и никога свинско. Да се опита свинско може в кафененцата на територията на бившите селца с православни традиции.

Зиначка се спусна надолу по пътя да направи няколко снимки и да раздвижи схваналите си от седенето в автобуса крака. Крака? Зиначка се загледа към храсталаците с полуупадали ръждиви листа и викът застина в гърлото ѝ. Изпод листата стърчеше човешки крак. Отстъпи две крачки, а след това се обърна и хукна към колата. Тя вече крещеше: „Христо! Христо!”. Христо излезна от колата. Тя му викаше за крака, махайки с ръце в посока на крайпътните храсталаци. От хотела към тях бързо се приближаваше портиерът във фирмено облекло със златни ширити. В главата на Зиначка се прокрадна мисълта, че хотелът от три стаи се намира най-отгоре на планинския път. Наоколо нямаше нито една къща, а той - в изпънат кител с лъснати позлатени копчета и ширити на ръкавите. Нереалността на реалното върна Зиначка обратно при храсталаците. Тя здраво се държеше за ръката на Христо. По-право, стискаше китката на лявата му ръка до конвулсии в пръстите си. Христо вървеше след нея, а отзад – нагласеният портиер. Когато спътниците ѝ видяха същата тази сурова картина, идвайки по-близко, те заговориха помежду си на български. Зиначка разбираше отделни думи и схвана, че Христо иска да извика полиция от телефона на хотела. Така и стана. Зиначка пиеше горещ чай от лайка от голяма бяла керамична чаша, която ѝ донесе момичето от рецепцията. Това момиче съчувствено гледаше Зиначка, сякаш кракът на Зиначка се подаваше от тези храсталаци. Зиначка остави чашата на съклената масичка до креслото. Тя гледаше през прозореца есенната гора, сякаш покатерила се над околните планини с надеждата да се спаси от есента и от нейния листопад. Но есента беше победила планината: листата на дърветата бяха поръждавели и опадали, оставяйки клоните на дърветата и на храстите оголени. Това откровение на есента е краткотрайно. Скоро зимата щеше да покрие гората с пелената на целомъдрието.

Полицията не дойде бързо. Кое то и беше разбираемо. Разстоянието от София до „Света Варвара” не е малко. Христо превеждаше късичките показания на Зиначка на младия полицай. Черната кола с кръст отнесе в черен крафт-кул останките от крайпътните храсти. Вечерта в хотела пристигнаха ловци. Те ядоха много и пиха кайсиева ракия. Зиначка и Христо бяха единствените гости до пристигането на тази шумна мъжка компания и ловците ги поканиха на своята маса. Христо им разказваше за ужасната находка на Зиначка, за пристигането на полицията. Ловците шумно

обсъждаха случилото се. До Зиначка на масата седеше приветлив кръглолик набит ловец, наречен Любомир. Той се захвана да разказва на Зиначка за лова:

- Вчера ходих на лов. Имахме sluка и вечерта се върнах опиянен от нашата прекрасна природа и есента. Глиганът се случи такъв голям и по пътя се черпехме в ловната хижа и аз вече съм под въздействието на адреналина. Моят пралядо беше лавец, дядо ми , баща ми, аз съм ловец и ловец стана моят син, а, дай боже, и моите трима внуци.

Зиначка, по-скоро механично, се усмихваше на този преливащ от адреналин здравеняк. На сутринта Зиначка и Христо се отправиха на път, който беше прекъснат от толкова трагични събития. Пътят отново се заизвива като знаме. Планинската рекичка бягаше край пътя, срещу тях. От планината към равнината. Автомобилът набираше планинската височина над морското равнище. Пътуваха мълчаливо, само понякога се връщаха към вчерашното. До хотела на Зиначка във Велинград Христо ѝ пожела приятна почивка. И си тръгна. Той щеше да се върне за Зиначка след седмица.

Първите лъчи на велинградското слънце се спуснаха върху елата пред прозореца на хотелския ѝ прозорец. Зиначка лежеше в полудрямката на сутрешната неа. Предвкушаше прелестта на новия ден. Неговата слънчева радост и безгрижността на уличното битие с неговите звуци и картинки. Зиначка живее днес и сега. Елата, надзъртаща в нейния прозорец, беше свързващата брънка между нея и околния свят. Сутрините преди закуска Зиначка ходеше да гледа на града от планината. Тихото есенно слънце постепенно покриваше града, разстилайки вече не топлите си лъчи по неговите червени керемидени покриви. Шипката гледаше към Зиначка със своите многочислени узрели плодове на вече съвсем голите клони. Розовият храст беше запазил две бели рози, които напомняха на света на две древни графини, които по силата на възрастта си разбираха, че техните бели боненца няма да трепкат с колосани къдрици на листенцата под пролетните лъчи на следващата година. За втора нощ Зиначка се разбуждаше от куцащи крачки по коридорите на хотела. Дълго се въртеше от една страна на друга в леглото и на разсъмване заспа неспокоен сън. Решението дойде само. Зиначка позвъни на Христо и каза той да не идва да я вземе в петък. Зиначка реши, че остава. Тя уведоми по телефона авиокомпанията, че няма да използва своите билети за обратен полет. И се насочи към местното читалище. В това градче се издаваше само един вестник с местните новини и съобщения. Зиначка проучи цялото течение за последния месец. Нито думичка за нито един изчезнал човек.

На сутринта на следващия ден след вкусната местна закуска с баница и яйца с пържен бекон, обилно полята с кафе от автомата, Зиначка отиде на площада, взе такси и потегли към Света Варвара. Българите са твърде словоохотлива нация. А българските таксиджии са нескончаем източник на приказки. Разбира се, чувайки от Зиначка мястото на което да я закара, възрастният таксист незабавно започна да ѝ разказва за същата тази находка, която Зиначка откри. На думите: „... руска туристка, пътуваща на почивка във Велинград...”, той отведнъж с интерес погледна на Зиначка в огледалото. Зиначка седеше на задната седалка сякаш нищо не е станало. Поразглеждайки я и не виждайки ответна реакция, таксистът продължи да разказва. Зиначка го слушаше внимателно и вниманието ѝ беше възнаградено. Таксистът започна да си спомня за съседката на своята майка в Поморие, изчезнала година по-рано. Той приключи спомените си с думите: „Така се случва. Аз бих си помислил, че са намерили именно нея. Но къде е Поморие, къде е Велинград. Какво би довело така далеко от дома възрастна жена?”.

- А на колко години беше тя? – не се стърпя да попита Зиначка.

- Коя от тях? – започна да изяснява таксистът. И, махайки с ръка, сам си отговори – и едната, и другата бяха на 60 години.

Зиночка помисли за удивителното съвпадение на възрастта. Таксистът разказа практически цялата нужна на Зиночка информация, даже и повече. Необходимостта да пътува до Света Варвара отпадна. И Зиночка, оплаквайки се от скуката на това местенце, го помоли да завие към крайпътното селце. Край пътя местните хора търгуваха с домашна ракия, домати, огромни по размери чушки и грозде. Зиночка си купи по малко от всичко, седна в колата и те се отправиха по обратния път.

Звучите от куцащите крака се повториха и през тази нощ. На сутринта Зиночка спешно си събра багажа, помоли портиера да ѝ поръча такси до Поморие. Цената беше 100 евро. Но другите по-евтини варианти бяха и по-сложни, изморителни и бавни. Шест часа пътуване преминаха неусетно в разговори и в любуване на пейзажа. Таксистът я остави в центъра на стария град пред хотела, построен в добрите времена на Варшавския договор и на социалистическите ценности. Като намигване към изминалото време в сенчестото дворче на хотела стоеше копие на американската статуя на свободата от папие-маше. Вечерята в хотела се оказа вкусна и обилна. За вечерна разходка из града след дългия път не ѝ останаха сили. Нощта премина без куци стъпки. А на сутринта безкрайната синева на водата правеше нереално нейното реално присъствие тук. Именно през есента на брега на морето разбираш, че есента е просто време от годината. Първата ѝ работа беше да отиде в най-близката библиотека. В местния вестник „Български бърз вестник“ тя намери съобщение за изчезването на шестдесетгодишната съседка от разказа на велинградския таксист. После Зиночка тръгна към редакцията на вестника. Автобусът, пътуващ до Бургас, практически беше празен. Добрият стар Икарус от съветската младост я взеше покрай Поморийските блата до промишления център на българското Черноморие. Тя даде на суховатата кондукторка два лева и с интерес гледаше през прозореца познатите места.

Главният редактор се оказа съотечественик на Зиночка, който имигрирал тук преди няколко години. Макар че, съдейки по външността му, неговата историческа родина по-скоро беше крайбрежието на Мъртво море. Кое то и се потвърди от възклицанието му: ” Осим хайм!” на един от въпросите на Зиночка. Зиночка и редактора пиеха кафе в уличното кафене близо до редакцията и този къдроков черноок жизнелюбец разказа на Зиночка историята за изчезналата госпожа Митка Колева. Преди една година тази госпожа написала жалба до Европейския съд за правата на човека в Страсбург. Основание за жалбата ѝ била несправедливата смъртна присъда на нейния син, която вече била изпълнена. Майката не мотла да се примири с решението на съда, писала много до всякакви инстанции в България. Но, уви, получавала откази. И тогава жената написала до най-високата инстанция. А след това изчезнала. Нейният покоен съпруг бил образец на чест за българската милиция. И престъплението на сина било просто ужасяващо. Той уж бил застрелял на границата български офицер и жена му, а после със скутер се опитал да се прехвърли по море в Турция. Историята била неразбираема и объркана.

Зиночка слушаше редактора внимателно. Историята в действителност ѝ се струваше някак си „недоразвита”. Вземайки си довиждане с господин редактора, тя се насочи към най-близкия супермаркет. В тази страна голямо кафе в улично заведение струва три лева. Учителят в българското училище получава четиристотин лева на месец. Буркан разтворимо кафе в местния супермаркет може да Ви излезе същите тези три лева. Зиночка си накупи „кошничка” всякаква „санкционна” сега за руснаците храна, например парче италианско сирене за шест лева, бурканче от най-вкусното къпополу от сушени домати и патладжани. Купи си и парченце от местен колбас. В него има много подправки и няма вкус. Добавяйки към всичко това и бутилка местно бяло

вино, Зиночка се насочи към касата, слагайки пътъм в кошницата кутийка мурсалски чай и кутийка от местен локум с вкус на рози. Розовите пухкави домашни понтофки станаха завършващ акорд на шествието ѝ из магазина. Слагайки всички покупки в торбички, Зиночка взе от стойката на магазина такси и се отправи към хотела си. Докато пътуваше, размишляваше над чутото от главния редактор. Историята преди изчезването на тази жена се оказа твърде публична в общоевропейски мащаб. След като тя разказала на съседката си, че е пристигнал отговор от Страсбург за преразглеждане на делото, жената изчезнала. Тази съседка напълно би могла да бъде и майката на велинградския таксист. Оставаше да го намери и да го попита за адреса на майка му. Смешно ли Ви е? Но за Зиночка разстоянието не беше пречка и тя се отправи по обратния път до малкото градче Велинград, намиращо се в българските Родопи. Да намери тази същия словоохотлив местен жител на приморското градче при завръщането ѝ за Зиночка не беше проблем. Да се връща отново в Поморие не ѝ се искаше и тя реши да прибегне до помощта на господин редактора, останал в слънчевото Причерноморие. Докато Зиночка се разхождаше из Велинград, редакторът изрови много интересно неща и в хазарта на своето разследване, той вече пътуваше към Зиночка. Той ще осигури „горещ“ брой на своя вестник, благодарение на тази детективска история. А защо Зиночка се е заела с това? Разбира се, заради новата си книга. Нейният сюжет вече се оформяше в главата на Зиночка като дим от разгарящ се огън.

И ето на сутринта падна сняг. Недокоснатата чистота и свежест на пейзажа излязоха на преден план на битието. На закуската редакторът се оплакваше от тежестта на пътуването по заледеления планински път. Зиночка с удоволствие поглъщаше любимата си българска закуска и разбиращо кимаше с глава на думите му. Зиночка е идеалният събеседник и нейният виз-а-ви оцени това, скоро преминавайки към разказване на своето разследване. Съседката наистина се оказала майката на местния таксист. На български прекрасната дума мама звучи като елемент от облеклото – потник. Тя именно и разказала на най-обаятелния разтопител на майчини сърца, на обладателя на идеалната външност добро мамино синче, всичко, без да скрива нищо. След това го нахранила с опечени в истинска българска печка чушки. Кое то всъщност си е сладка българска чушка. Редакторът, разказвайки за това, се наслаждаваше на своите спомени и вкусови усещания. Зиночка не го караше да бърза. Нека да се наслаждава. Творчеството не търпи суета. Зиночка и редакторът и двамата са творци. Той – на новини, тя – на сюжети.

- Двадесет и четири годишният син на госпожа Колева е осъден за предумишлено убийство на двама души при опит да избягат в Турция, Вие, Зиночка, вече знаете. Но има въпроси: как той е стигнал до мястото на престъплението? Градчето *Атахол* се намира далеко от Помория. Очевидци и шофьори на придвижването му не са се намерили. Макар че, както е написано в материалите по делото, той се е придвижвал на автомобил с разбито или напукано от челен удар стъкло. Детайл твърде забележим на пътя. Аз също се сдобих и със записка от неговата амбулаторна карта. Младежът е имал големи проблеми със зрението: имал е кривогледство и ретинопатия. Но най-интересното в тази история – това е финалът ѝ! - развълнувано възкликна редакторът и продължи – преди госпожа Митка Колева да изчезне, тя приписала безвъзмездно дома си на семейство Бизеви, живеещи тук във Велинград.

Зиночка учудено гледаше на редактора. Ето това е обрат! След закуска Зиночка позира на редактора в хола на хотела. После, сбогувайки се със Зиночка, той отпътува към Света Варвара да направи и там няколко снимки за своята вестникарска „бомба“. Малко преди обяд при Зиночка в хотела дойде полицаят, за да подпише тя някакви официални документи, касаещи следствието. Плувайки в местния басейн, Зиночка

гледаше през стъклените стени феерията на първия сняг в планината и размишляваше върху превратностите на съдбата. Вечерта, седейки си в стаята с чаша купено от супермаркета бяло вино, Зиночка позвъни на Христо и го помоли да дойде да я вземе на сутринта. После си приготви куфара и заспа със съня на праведница. Преди началото на аутодафето на своя нов сюжет.

«Смърт. Историята на една смъртна присъда».

*Перевод на българский език
Варя Борисова Ясникова-Костова, гр.София*